

LOVIZER LILLA

lilla.lovizer@yahoo.com

Magyartanár

MA, 3. félév

Pannon Egyetem

Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

S. Horváth Géza

egyetemi docens, PPKE BTK

Szövegközi motívumok ironikus transkripciói E. T. A. Hoffmann
Az arany virágcserep című művében

Jelen dolgozat *Az arany virágcserep* irodalmiságát abban az intertextuális viszonyrendszerben kívánja megragadni, mely azt a Goethe-korban népszerű fejlődés- illetve művészregényekhez, elsősorban Novalis *Heinrich von Ofterdingen* című meseregényéhez fűzi.

Közismert kapcsolódási pont a két mű között az Atlantisz-mitologéma, mely Novalisnál és Hoffmannnál is a korszakban kedvelt Árkádia-toposz sajátos megjelenési formájaként azonosítható. Amíg azonban Novalis meséje Atlantisz utópikus fikciójában a világ elvesztett, harmonikus állapotát állítja helyre, addig *Az arany virágcserep* Atlantisza már az Árkádia-toposz szkeptikus-ironikus átiratában, egy, a valóságtól teljesen független fantáziabirodalomként szemantizálódik újjá.

Ezt a különbséget alapul véve jelen dolgozat elsődlegesen e két szöveg egymáshoz való viszonyát vizsgálja még mélyrehatóbban, s arra a kérdésre keres választ, hogy a változtató integráció „ironikusan átformáló” fajtája a szöveg mely további elemeiben jelenik meg, illetve milyen következményekkel jár ez az ismétlődés a mű értelemvilágának egyéb szegmenseire, így a szöveg műfajiságára és a szubjektumképződés folyamataira nézve. *Az arany virágcserep* intertextuális utalásrendjének vizsgálata során a dolgozat továbbá rámutat, hogy a szövegképző motívumok teljeskörű feltérképezéséhez Novalison túl, ugyanilyen szükségszerű a Jakob Böhméhez fűződő textuális viszony feltárása is, hiszen a hoffmanni „Atlantisz-mítosz” furcsán idegennek tűnő motívumai nagy valószínűséggel éppen a böhmei misztikus-szimbolikus nyelvhasználat egyes elemeihez köthetők.

A szerző saját eredményének tekinti: az említett szövegközi motívumok tételes beazonosítását, valamint nyelvi-szemantikai jelentésmódosulásaik értelmezését; továbbá, erre alapozva, a paródia és az irónia jelentésképző alakzatainak (mint az intertextusokhoz kötődő kritikus ábrázolásmódnak, illetve az alkotásban a szubjektum átalakulásával együtt járó, önreflektív szemléletmódnak) differenciált leírását és értelmezését.